

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 1107/2006/EF

2011/EØS/35/61

av 5. juli 2006

om funksjonshemmede og bevegelseshemmede personers rettigheter i forbindelse med lufttransport(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske
og sosiale komité⁽¹⁾,

etter å ha rådspurt Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det felles marked for flyginger bør komme alle borgere til gode. Derfor bør funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, uavhengig av om årsaken til funksjonshemningen eller bevegelseshemningen er uførhet, alder eller andre forhold, ha samme adgang til lufttransport som andre borgere. Funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer har samme rett som alle andre borgere til fri bevegelse, valgfrihet og likebehandling. Dette gjelder lufttransport så vel som andre områder i livet.
- 2) Funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer bør derfor ha adgang til transport og ikke bli nektet dette på grunn av sin funksjonshemning eller bevegelseshemning, med mindre det kan berettiges av sikkerhetshensyn og er lovfestet. Før luftfartsselskaper, deres agenter og reisearrangører godtar reservasjoner fra funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer, bør de gjøre en rimelig innsats for å kontrollere om det av sikkerhetshensyn kan berettiges at nevnte personer ikke kan tas i mot på de berørte flygingene.

- 3) Denne forordning bør ikke påvirke andre passasjerrettigheter som er fastsatt i Fellesskapets regelverk, særlig rådsdirektiv 90/314/EØF av 13. juni 1990 om pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer⁽³⁾ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 261/2004 av 11. februar 2004 om fastsettelse av felles regler for erstatning og assistanse til passasjerer ved nektet ombordstigning og ved innstilte eller vesentlig forsinkede flyginger⁽⁴⁾. Dersom samme hendelse skulle utløse samme rett til refusjon eller ombooking i henhold til en av disse rettsakter eller denne forordning, bør den berørte personen ha mulighet til å utøve denne rettigheten bare én gang etter eget valg.

- 4) For å gi funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer samme adgang til lufttransport som andre borgere bør det både i lufthavner og om bord i luftfartøyer ytes assistanse som imøtekommer deres særlige behov, ved hjelp av nødvendig personale og utstyr. Av hensyn til den sosiale integrasjon bør de berørte personene få slik assistanse uten å bli pålagt ekstra omkostninger.

- 5) Assistanse som ytes i lufthavner som ligger på territoriet til en medlemsstat der traktaten får anvendelse, bør blant annet gjøre det mulig for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer å bevege seg fra et angitt ankomststed i en lufthavn til et luftfartøy, og fra luftfartøyet til et angitt avgangssted fra lufthavnen, herunder ombordstigning og avstigning. Disse stedene bør være angitt minst ved terminalbygningens hovedinnganger, i områder med innsjekkingssskranke, på tog-, forstadsbane-, T-bane- og busstasjoner, på drojeholdeplasser og andre ankomststeder, og på parkeringsområder i lufthavnen. Assistanse bør organiseres slik at forstyrrelser og forsinkelser unngås, samtidig som høye og likeverdige standarder opprettholdes i hele Fellesskapet og ressurser utnyttes på best mulig måte, uansett hvilken lufthavn eller hvilket luftfartsselskap som er involvert.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 204 av 26.7.2006, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 122/2007 av 28. september 2007 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 9, 21.2.2008, s. 38.

⁽¹⁾ EUT C 24 av 31.1.2006, s. 12.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 15. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT), og rådsbeslutning av 9. juni 2006.

⁽³⁾ EFT L 158 av 23.6.1990, s. 59.

⁽⁴⁾ EUT L 46 av 17.2.2004, s. 1.

- 6) For å nå disse målene bør en sentral enhet ha ansvaret for sikre assistanse av høy kvalitet i lufthavner. Ettersom lufthavnadministrasjonene har en viktig rolle når det gjelder tjenestetilbudet i alle lufthavnene, bør det overgripende ansvaret tillegges dem.
- 7) Lufthavnadministrasjoner kan selv yte assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer. Med tanke på den positive rollen som visse operatører og luftfartsselskaper tidligere har spilt, kan lufthavnadministrasjoner inngå kontrakter med tredjemann om yting av slik assistanse, uten at det berører anvendelsen av relevante bestemmelser i fellesskapsretten, herunder bestemmelser om offentlig innkjøp.
- 8) Assistanse bør finansieres slik at byrden fordeles likt mellom alle passasjerer som benytter lufthavnen, slik at transport av funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer ikke kan oppleves som belastende. En avgift som ilegges luftfartsselskaper som benytter en lufthavn og som står i forhold til antallet passasjerer selskapet frakter til eller fra lufthavnen, synes å være den beste finansieringsmåten.
- 9) For å sikre at særlig avgiftene som luftfartsselskapene betaler står i rimelig forhold til assistansen som tilbys funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, og at avgiftene ikke brukes til å finansiere annen virksomhet innenfor lufthavnadministrasjonen enn den som gjelder tilbudet av slik assistanse, bør det være full åpenhet rundt fastsettelsen og bruken av avgiftene. Rådsdirektiv 96/67/EF av 15. oktober 1996 om adgang til markedet for lufthavnrelaterte tjenester i lufthavnene i Fellesskapet⁽¹⁾ og særlig bestemmelsene om atskilte regnskaper, bør derfor få anvendelse, såfremt de ikke strider mot denne forordning.
- 10) Når lufthavner og luftfartsselskaper organiserer assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer samt utdanner personalet, bør de ta hensyn til dokument 30 del I avsnitt 5 og tilknyttede vedlegg i Den europeiske konferanse for sivil luftfart (ECAC), særlig om atferdsregler for lufthavnrelaterte tjenester til bevegelseshemmede personer fastsatt i vedlegg J til nevnte dokument, i kraft på tidspunktet for vedtakelsen av denne forordning.
- 11) I forbindelse med beslutninger om utforming av nye lufthavner og terminaler og ved større ombygginger, bør lufthavnadministrasjonen om mulig ta hensyn til behovene til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer. Likeledes bør luftfartsselskaper om mulig ta hensyn til slike behov når de tar beslutninger om utformingen av nye og ombygde luftfartøyer.
- 12) Europaparlaments-ogrådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger⁽²⁾ bør håndheves strengt for å sikre funksjonshemmedes og bevegelseshemmede personers personvern, og for å sikre at opplysningene som det anmodes om, bare brukes for å oppfylle de forpliktelser om å yte assistanse som fastsettes i denne forordning, og ikke brukes mot passasjerene som ber om tjenesten.
- 13) Alle viktige opplysninger til flypassasjerer bør gis i alternative former som er tilgjengelige for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, og bør minst gis på samme språk som opplysningene til andre passasjerer.
- 14) Dersom rullestoler eller annet bevegelsesutstyr eller hjelpemidler blir borte eller skadet under håndteringen i lufthavnen eller under transporten om bord på luftfartøyet, bør det utbetales erstatning til eieren av utstyret i samsvar med bestemmelsene i folkeretten, fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.
- 15) Medlemsstatene bør føre tilsyn med og sikre at denne forordning overholdes samt utpeke et egnet organ som er ansvarlig for å utføre oppgaver i forbindelse med håndhevingen. Tilsynet påvirker ikke funksjonshemmedes og bevegelseshemmede personers rett til å søke om oppreisning gjennom en domstol i henhold til nasjonal lovgivning.
- 16) Det er viktig at en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person som mener at det har forekommet overtredelser av denne forordning, har mulighet til å gjøre lufthavnadministrasjonen eller det berørte luftfartsselskapet oppmerksomme på dette. Dersom den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen ikke kan oppnå tilfredsstillende behandling på denne måten, bør vedkommende stå fritt til å klage til organet eller organene som den relevante medlemsstaten har utpekt til det formål.
- 17) Klager som gjelder assistanse i en lufthavn, bør rettes til organet eller organene som er utpekt til å håndheve denne forordning av den medlemsstaten som lufthavnen ligger i. Klager som gjelder assistanse fra et luftfartsselskap, bør rettes til organet eller organene som er utpekt til å håndheve denne forordning av den medlemsstaten som har utstedt luftfartsselskapets lisens.

⁽¹⁾ EFT L 272 av 25.10.1996, s. 36. Direktivet endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31. Direktivet endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

- 18) Medlemsstatene bør fastsette sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av denne forordning og sikre at disse sanksjonene håndheves. Sanksjonene, som kan omfatte påbud om utbetaling av erstatning til den berørte personen, bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
- 19) Ettersom målene for denne forordning, som er å sikre et høyt og likeverdig nivå for beskyttelse og assistanse i alle medlemsstater og å sikre at markedsdeltakere driver under harmoniserte forhold i et felles marked, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
- 20) Denne forordning er forenlig med de grunnleggende rettigheter og de prinsipper som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om de grunnleggende rettigheter.
- 21) I en felles erklæring fra Kongeriket Spanias og Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands utenriksministre 2. desember 1987 i London ble det oppnådd enighet mellom de to stater om en ordning for økt samarbeid om bruken av Gibraltar lufthavn. Denne ordningen er ennå ikke iverksatt —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål og virkeområde

- I denne forordning fastsettes regler for vern av og assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer i forbindelse med lufttransport, både for å beskytte dem mot forskjellsbehandling og for å sikre at de får assistanse.
- Bestemmelsene i denne forordning får anvendelse på funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer som benytter eller har til hensikt å benytte seg av kommersielle flyginger med passasjerer med avreise fra, transitt gjennom eller ankomst til en lufthavn, når lufthavnen ligger på territoriet til en medlemsstat der traktaten får anvendelse.
- Artikkel 3, 4 og 10 får i tillegg anvendelse på passasjerer som reiser fra en lufthavn som ligger i en tredjestat, til en lufthavn som ligger på territoriet til en medlemsstat der traktaten får anvendelse, dersom det utførende luftfartsselskapet er et luftfartsselskap i Fellesskapet.
- Denne forordning berører ikke passasjerenes rettigheter i henhold til direktiv 90/314/EØF og forordning (EF) nr. 261/2004.

5. I den grad bestemmelsene i denne forordning er uforenlige med bestemmelsene i direktiv 96/67/EF, skal denne forordning ha forrang.

6. Anvendelse av denne forordning på Gibraltar lufthavn skal ikke berøre henholdsvis Kongeriket Spanias og Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands rettslige standpunkter i forbindelse med tvisten om suvereniteten over territoriet der lufthavnen ligger.

7. Anvendelse av denne forordning på Gibraltar lufthavn skal utsettes til ordningen fastsatt i felleserklæringen til utenriksministrene for Kongeriket Spania og Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland av 2. desember 1987 blir iverksatt. Regjeringene i Spania og Det forente kongerike skal underrette Rådet om iverksettelsesdatoen.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordning menes med:

- «funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person» enhver person hvis bevegelighet ved bruk av transportmidler er nedsatt på grunn av en fysisk funksjonshemming (sensorisk eller motorisk, varig eller midlertidig), psykisk funksjonshemming eller svekkelse, eller på grunn av enhver annen funksjonshemming, eller alder, og hvis situasjon krever behørig oppmerksomhet og tilpasning av de tjenester som er tilgjengelige for alle passasjerer, til vedkommendes særlige behov,
- «luftfartsselskap» et lufttransportforetak som har gyldig lisens,
- «utførende luftfartsselskap» et luftfartsselskap som utfører eller har til hensikt å utføre en flyging i henhold til en avtale med en passasjer, eller på vegne av en annen person, juridisk eller fysisk, som har en avtale med vedkommende passasjer,
- «luftfartsselskap i Fellesskapet» et luftfartsselskap med gyldig lisens utstedt av en medlemsstat i samsvar med rådsforordning (EØF) nr. 2407/92 av 23. juli 1992 om lisenser til luftfartsselskaper⁽¹⁾,
- «reisearrangør», med unntak av luftfartsselskaper, en arrangør eller en formidler i henhold til artikkel 2 nr. 2 og 3 i direktiv 90/314/EØF,
- «lufthavnadministrasjon» eller «administrasjon» et organ som har som oppgave å administrere og forvalte lufthavninfrastrukturen i henhold til nasjonal lovgivning, og å samordne og kontrollere virksomheten til de ulike aktørene i en lufthavn eller et lufthavnsystem,

⁽¹⁾ EFT L 240 av 24.8.1992, s. 1.

- g) «lufthavnbruker» enhver fysisk eller juridisk person som er ansvarlig for lufttransport av passasjerer fra eller til den aktuelle lufthavnen,
- h) «lufthavnbrukerkomite» en komité av representanter for lufthavnbrukere eller organisasjoner som representerer dem,
- i) «reservasjon» at passasjerer har en billett eller et annet bevis som viser at reservasjonen er godkjent og registrert av luftfartsselskapet eller reisearrangøren,
- j) «lufthavn» ethvert område spesielt tilpasset luftfartøyers landing, avgang og bevegelser, herunder tilhørende anlegg som kan være nødvendige av hensyn til lufttrafikken og service for luftfartøyer, herunder anlegg som er nødvendige for å betjene kommersielle flyginger,
- k) «parkeringsområde i lufthavn» et parkeringsområde innenfor lufthavnens grenser eller under direkte kontroll av lufthavnadministrasjonen og som direkte betjener passasjerene som benytter lufthavnen,
- l) «kommersiell flyging med passasjerer» flyginger med passasjerer som utføres av et luftfartsselskap gjennom regelbundne eller ikke-regelbundne flyginger som tilbys allmennheten mot vederlag, enten separat eller som del av en pakke.

Artikkel 3

Forbud mot å nekte transport

Et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør skal ikke på grunnlag av funksjonshemning eller bevegelseshemning nekte

- a) å godkjenne en reservasjon for en flyging som avgår fra eller ankommer en lufthavn som omfattes av denne forordning,
- b) en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet persons ombordstigning ved en slik lufthavn, forutsatt at vedkommende har en gyldig billett og reservasjon.

Artikkel 4

Unntak, særlige vilkår og opplysninger

1. Uten at det berører bestemmelsene i artikkel 3 kan et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør på grunnlag av en funksjonshemning eller bevegelseshemning nekte å godta en reservasjon fra eller ombordstigning for en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person

- a) for å oppfylle gjeldende sikkerhetskrav fastsatt i folkeretten, fellesskapsretten eller nasjonal lovgivning eller for å oppfylle sikkerhetskrav fastsatt av myndigheten som utstedte godkjenningssertifikatet til det berørte luftfartsselskapet,

- b) dersom luftfartøyetes størrelse eller dører gjør det fysisk umulig med ombordstigning eller transport av funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer.

Dersom en reservasjon ikke godtas under henvisning til årsakene nevnt i første ledd bokstav a) eller b), skal luftfartsselskapet, dets agent eller reisearrangøren gjøre en rimelig innsats for å foreslå et akseptabelt alternativ for den berørte personen.

En funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person som er blitt nektet ombordstigning på grunn av sin funksjonshemning eller bevegelseshemning samt personer som ledsager vedkommende i samsvar med nr. 2 i denne artikkel, skal tilbys rett til refusjon eller omruting som fastsatt i artikkel 8 i forordning (EF) nr. 261/2004. Retten til å velge mellom returflyging eller omruting forutsetter at alle sikkerhetskrav er oppfylt.

2. På samme vilkår som de angitt i nr. 1 første ledd bokstav a) kan et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør kreve at en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person ledsages av en person som kan gi den nødvendige assistansen til den funksjons- eller bevegelseshemmede personen.

3. Et luftfartsselskap eller dets agent skal i tilgjengelige former og minst på samme språk som for opplysningene til andre passasjerer, offentliggjøre de sikkerhetsregler som selskapet anvender ved transport av funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer samt eventuelle begrensninger i forbindelse med persontransporten eller transporten av bevegelsesutstyr som følger av luftfartøyetes størrelse. En reisearrangør skal opplyse om slike sikkerhetsregler og begrensninger i forbindelse med flyginger som inngår i pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer som den organiserer, selger eller tilbyr for salg.

4. Dersom et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør gjør bruk av et unntak i henhold til nr. 1 eller 2, skal det eller den straks underrette den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen om årsakene til dette. På anmodning skal et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør skriftlig underrette den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen om årsakene, innen fem arbeidsdager etter anmodningen.

Artikkel 5

Angivelse av ankomst- og avgangsteder

1. I samarbeid med lufthavnbrukere, gjennom lufthavnbrukerkomiteen, dersom denne finnes, og relevante organisasjoner som representerer funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer skal lufthavnadministrasjonen, idet den tar hensyn til omstendighetene på stedet, angi ankomst- og avgangsteder innenfor lufthavnens grenser eller på et sted som er under administrasjonens direkte kontroll, både innenfor

og utenfor terminalbygningene, der funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer enkelt kan melde fra om sin ankomst til lufthavnen og be om assistanse.

2. Ankomst- og avgangsstedene nevnt i nr. 1 skal være tydelig merket og inneholde grunnleggende opplysninger om lufthavnen i tilgjengelige former.

Artikkel 6

Videreformidling av opplysninger

1. Luftfartsselskaper, deres agenter samt reisearrangører skal treffe alle de tiltak som er nødvendige for at de skal kunne motta, på sine utsalgssteder på territoriet til en medlemsstat der traktaten får anvendelse, herunder via telefon- og Internett-salg, underretninger om behov for assistanse fra funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer.

2. Dersom et luftfartsselskap, dets agent eller en reisearrangør mottar en underretning om behov for assistanse minst 48 timer før flygingens angitte avgangstid, skal det senest 36 timer før flygingens angitte avgangstid videreformidle opplysningene

- a) til lufthavnadministrasjonen i avgangs-, ankomst- og transittlufthavnene og
- b) til det utførende luftfartsselskapet, dersom reservasjonen ikke ble gjort hos nevnte selskap, med mindre identiteten til det utførende luftfartsselskapet ikke er kjent på underretningstidspunktet, i så fall skal opplysningene videreformidles så snart som det er praktisk mulig.

3. I alle andre tilfeller enn de som er nevnt i nr. 2 skal luftfartsselskapet, dets agent eller reisearrangøren videreformidle opplysningene så snart som mulig.

4. Så snart som mulig etter luftfartøyets avgang skal det utførende luftfartsselskapet underrette ankomstlufthavnens lufthavnadministrasjon, dersom den ligger på territoriet til en medlemsstat der traktaten får anvendelse, om antallet funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer på flygingen som trenger assistanse som omhandlet i vedlegg I, og hvilken type assistanse det gjelder.

Artikkel 7

Rett til assistanse i lufthavner

1. Når en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person ankommer en lufthavn for å reise med et luftfartøy, er lufthavnadministrasjonen ansvarlig for å sikre at assistansen omhandlet i vedlegg I ytes på en slik måte at personen kan gjennomføre flygingen som vedkommende har reservert, forutsatt at det berørte luftfartsselskapet, dets agent eller den

berørte reisearrangøren er blitt underrettet om personens særlige behov for slik assistanse senest 48 timer før flygingens angitte avgangstid. Underretningen skal også omfatte returflygingen, dersom utreise-flygingen og returflygingen er reservert hos samme luftfartsselskap.

2. Når det er nødvendig å bruke en godkjent førerhund, skal det tilrettelegges for dette, forutsatt at luftfartsselskapet, dets agent eller reisearrangøren er blitt underrettet om dette i samsvar med eventuelle nasjonale regler for transport av førerhunder om bord i luftfartøyer.

3. Dersom det ikke er gitt noen underretning i samsvar med nr. 1, skal lufthavnadministrasjonen treffe alle rimelige tiltak for å yte assistansen angitt i vedlegg I på en slik måte at den berørte personen kan gjennomføre flygingen som vedkommende har reservert.

4. Bestemmelsene i nr. 1 får anvendelse under forutsetning av at

- a) personen kommer til innsjekkingen
  - i) på tidspunktet som på forhånd og skriftlig (herunder på elektronisk måte) er bestemt av luftfartsselskapet, dets agent eller reisearrangøren, eller
  - ii) dersom det ikke er bestemt noe tidspunkt, senest en time før den angitte avgangstiden, eller
- b) personen ankommer et sted innenfor lufthavnens grenser som er angitt i samsvar med artikkel 5
  - i) på tidspunktet som på forhånd og skriftlig (herunder på elektronisk måte) er bestemt av luftfartsselskapet, dets agent eller reisearrangøren, eller
  - ii) dersom det ikke er bestemt noe tidspunkt, senest to timer før den angitte avgangstiden.

5. Når en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person er i transitt i en lufthavn som omfattes av denne forordning, eller overføres av et luftfartsselskap eller en reisearrangør fra flygingen som vedkommende har reservert, til en annen flyging, er lufthavnadministrasjonen ansvarlig for å sikre at assistansen omhandlet i vedlegg I ytes på en slik måte at personen kan gjennomføre flygingen som vedkommende har reservasjon til.

6. Når en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person ankommer med luftfartøy til en lufthavn som omfattes av denne forordning, er lufthavnadministrasjonen ansvarlig for å sikre at assistansen omhandlet i vedlegg I ytes på en slik måte at personen kommer fram til avgangsstedet fra lufthavnen omhandlet i artikkel 5.

7. Assistansen som ytes skal så langt det er mulig være tilpasset den enkelte passasjers særlige behov.

*Artikkel 8***Ansvar for assistanse i lufthavner**

1. Lufthavnadministrasjonen skal være ansvarlig for å sikre at assistansen omhandlet i vedlegg I ytes uten ekstra omkostninger for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer.
2. Lufthavnadministrasjonen kan selv yte slik assistanse. Alternativt kan lufthavnadministrasjonen, fremdeles som ansvarshavende og forutsatt at kvalitetsstandardene omhandlet i artikkel 9 nr. 1 er kontinuerlig oppfylt, inngå avtaler med en eller flere parter om å yte assistanse. I samarbeid med lufthavnbrukere, gjennom lufthavnbrukerkomiteen dersom denne finnes, kan lufthavnadministrasjonen inngå slike avtaler på eget initiativ eller på anmodning, deriblant fra et luftfartsselskap, idet den tar hensyn til lufthavnens eksisterende tjenester. Dersom lufthavnadministrasjonen avslår en anmodning, må avslaget begrunnes skriftlig.
3. Lufthavnadministrasjonen kan på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling ilegge lufthavnbrukerne en særskilt avgift for å finansiere assistansen.
4. Den særskilte avgiften bør være rimelig, kostnadsbasert, åpent beregnet og fastsatt av lufthavnadministrasjonen i samarbeid med lufthavnbrukerne, gjennom lufthavnbrukerkomiteen dersom denne finnes, eller en annen relevant enhet. Den skal fordeles på lufthavnbrukerne i forhold til det samlede antall passasjerer som hvert luftfartsselskap transporterer til og fra lufthavnen.
5. Lufthavnadministrasjonen skal i samsvar med gjeldende handelspraksis føre atskilte regnskaper for virksomhet som gjelder assistanse som ytes til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, og annen virksomhet.
6. Lufthavnadministrasjonen skal gjennom lufthavnbrukerkomiteen, dersom denne finnes, eller en annen relevant enhet gjøre tilgjengelig for lufthavnbrukere samt for håndhevingsorganene omhandlet i artikkel 14, en revidert årsoversikt over mottatte avgifter og betalte utgifter for assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer.

*Artikkel 9***Kvalitetsstandarder for assistanse**

1. Med unntak av lufthavner der den årlige trafikken er på under 150 000 kommersielle passasjerbevegelser, skal lufthavnadministrasjonen i samarbeid med lufthavnbrukerkomiteen, dersom denne finnes, og organisasjoner som representerer funksjonshemmede og bevegelseshemmede passasjerer fastsette kvalitetsstandarder for assistansen omhandlet i vedlegg I samt fastsette hvilke ressurser som trengs for å oppfylle dem.

2. Ved fastsettelsen av slike standarder må det tas fullt hensyn til internasjonalt anerkjente prinsipper og regler for atferd som gjelder forenkling av transport av funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer, særlig atferdsreglene for lufthavnrelaterte tjenester til bevegelseshemmede personer fra Den europeiske konferanse for sivil luftfart.
3. Lufthavnadministrasjonen skal offentliggjøre sine kvalitetsstandarder.
4. Et luftfartsselskap og lufthavnadministrasjonen kan bli enige om at lufthavnadministrasjonen skal yte de passasjerer som luftfartsselskapet transporterer til og fra lufthavnen assistanse av en høyere standard enn det som er fastsatt i nr. 1, eller yte tjenester ut over de som er angitt i vedlegg I.
5. For å finansiere dette kan lufthavnadministrasjonen, ut over avgiften omhandlet i artikkel 8 nr. 3, ilegge det utførende luftfartsselskapet en avgift, som skal være åpent beregnet, kostnadsrelatert og fastsatt etter samråd med det berørte luftfartsselskapet.

*Artikkel 10***Assistanse fra luftfartsselskaper**

Et luftfartsselskap skal yte assistansen omhandlet i vedlegg II uten ekstra omkostninger til en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person som reiser fra, ankommer til eller er i transitt i en lufthavn som omfattes av denne forordning, forutsatt at vedkommende oppfyller kravene fastsatt i artikkel 7 nr. 1, 2 og 4.

*Artikkel 11***Opplæring**

Luftfartsselskaper og lufthavnadministrasjoner skal

- a) sikre at hele personalet, herunder personer ansatt av underleverandører, som yter direkte assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, har kunnskap om hvordan de skal møte behovene til personer med ulike former for funksjons- eller bevegelseshemming,
- b) sørge for at alt personale som arbeider i lufthavnen og som kommer i direkte kontakt med de reisende, får opplæring med tanke på likebehandling av og bevissthet omkring funksjonshemmede personer,
- c) sikre at alle nye ansatte ved ansettelsen får opplæring relatert til funksjons- og bevegelseshemming og at personalet får etteropplæringskurs ved behov.

*Artikkel 12***Erstatning for bortkomne eller skadde rullestoler, annet bevegelsesutstyr og hjelpemidler**

Dersom rullestoler eller annet bevegelsesutstyr eller hjelpemidler blir borte eller skadet under håndteringen i

lufthavnen eller under transporten om bord på luftfartøyet, bør det utbetales erstatning til eieren av utstyret i samsvar med bestemmelsene i folkeretten, fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.

Artikkel 13

Oppfylleelsesplikt

Forpliktelsene overfor funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer i henhold til denne forordning skal ikke begrenses eller oppheves.

Artikkel 14

Håndhevingsorgan og dets oppgaver

1. Hver medlemsstat skal utpeke et eller flere organer som skal være ansvarlige for å håndheve denne forordning med hensyn til flyginger som avgår fra eller ankommer lufthavner på medlemsstatens territorium. Ved behov skal organet eller organene treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at rettighetene til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer respekteres, herunder at kvalitetsstandardene omhandlet i artikkel 9 nr. 1 oppfylles. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om organene de har utpekt.

2. Medlemsstatene skal ved behov pålegge de utpekte organene i henhold til nr. 1 ansvaret for å sikre at artikkel 8 gjennomføres på en tilfredsstillende måte, herunder med hensyn til bestemmelsene om avgifter, for å unngå illojal konkurranse. De kan også utpeke et særskilt organ for dette formål.

Artikkel 15

Klageordning

1. En funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person som mener at det har forekommet overtredelser av denne forordning, kan gjøre lufthavnadministrasjonen eller eventuelt det berørte luftfartsselskapet oppmerksomme på dette.

2. Dersom den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen ikke kan oppnå tilfredsstillende behandling på denne måten, kan klager som gjelder påståtte overtredelser av denne forordning inngis til ethvert organ som er utpekt i henhold til

artikkel 14 nr. 1, eller til ethvert annet vedkommende organ utpekt av en medlemsstat.

3. Et organ i en medlemsstat som mottar en klage som gjelder et forhold som kommer inn under ansvarsområdet til et utpekt organ i en annen medlemsstat, skal videresende klagen til organet i den andre medlemsstaten.

4. Medlemsstatene skal treffe tiltak for å underrette funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer om deres rettigheter i henhold til denne forordning og om muligheten for å klage til de utpekte organene.

Artikkel 16

Sanksjoner

Medlemsstatene skal fastsette bestemmelser om sanksjoner som får anvendelse på overtredelser av denne forordning, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres. Sanksjonene som fastsettes må være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om disse bestemmelsene og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer av dem.

Artikkel 17

Rapport

Kommisjonen skal senest 1. januar 2010 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen og virkningene av denne forordning. Rapporten skal om nødvendig ledsages av forslag til regelverk som gjennomfører bestemmelsene i denne forordning i mer detalj, eller ajourfører dem.

Artikkel 18

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 26. juli 2008, unntatt artikkel 3 og 4, som får anvendelse fra 26. juli 2007.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 5. juli 2006.

For Europaparlamentet

J. BORRELL FONTELLES

For Rådet

P. LEHTOMÄKI

VEDLEGG I

Assistanse som lufthavnadministrasjonen har ansvar for

Assistanse og tiltak som er nødvendige for at funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer skal kunne

- melde fra om sin ankomst til lufthavnen og be om assistanse ved de utpekte stedene innenfor og utenfor terminalbygningen som omhandles i artikkel 5,
- forflytte seg fra et angitt sted til innsjekkingsranken,
- sjekke inn og registrere bagasje,
- forflytte seg fra innsjekkingsranken til luftfartøyet og gå gjennom utvandrings-, toll- og sikkerhetskontroller,
- gå om bord i luftfartøyet, ved hjelp av heiser, rullestoler eller annet nødvendig utstyr, etter behov,
- forflytte seg fra luftfartøyets dør til setene sine,
- legge på plass og hente bagasje i luftfartøyet,
- forflytte seg fra setene sine til luftfartøyets dør,
- forlate luftfartøyet, ved hjelp av heiser, rullestoler eller annet nødvendig utstyr, etter behov,
- forflytte seg fra luftfartøyet til bagasjehallen og hente bagasje, og gå gjennom innvandrings- og tollkontroller,
- forflytte seg fra bagasjehallen til et angitt sted,
- rekke korresponderende flyginger ved transitt, med assistanse etter behov både i luftfartøyet og på bakken og innenfor og mellom terminalene,
- ved behov komme til for å bruke toalettet.

Dersom en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person assisteres av en ledsager, må denne personen på anmodning ha rett til å gi den nødvendige assistansen i lufthavnen og ved ombordstigning og avstigning.

Bakkearbeid i forbindelse med alt nødvendig bevegelsesutstyr, herunder utstyr som elektriske rullestoler, forutsatt at det er meldt fra om dette 48 timer i forveien og med forbehold for eventuelle plassbegrensninger om bord i luftfartøyet og anvendelse av gjeldende bestemmelser om farlig gods.

Midlertidig erstatning for bortkommet eller skadet bevegelsesutstyr, men ikke nødvendigvis av tilsvarende type.

Lufthavnrelaterte tjenester i forbindelse med godkjente førerhunder, når det er relevant.

Formidling av de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre flyginger, i tilgjengelige former.

—————

*VEDLEGG II***Assistanse fra luftfartsselskaper**

Transport av godkjente førerhunder i kabinen, med forbehold for nasjonale bestemmelser.

I tillegg til medisinsk utstyr, transport av inntil to bevegelseshjelpemidler, herunder elektriske rullestoler, forutsatt at det er meldt fra om dette 48 timer i forveien og med forbehold for eventuelle plassbegrensninger om bord i luftfartøyet og anvendelse av gjeldende bestemmelser om farlig gods.

Formidling av viktige opplysninger om flygingen i tilgjengelige former.

Alle rimelige tiltak for å tilpasse sitteplassen til den enkelte funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personens behov, på anmodning og med forbehold for sikkerhetsbestemmelser og tilgang.

Assistanse for å komme til for å bruke toalettet ved behov.

Dersom en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person får assistanse av en ledsager, skal luftfartsselskapet treffe alle rimelige tiltak for å gi vedkommende et sete ved siden av den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen.
